

21.10.2025

Eduskunta

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: VNS 6/2025 vp - käsittely liikenne- ja viestintävaliokunnassa 23.10.2025

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Suomen Satamat ry. kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja esittää huomionsa alla.

- **Muuttunut turvallisuusympäristö näkyy satamissa monin tavoin.** Kiinnostus satamia kohtaan on havaintojen perusteella selvästi kasvanut ja kaikissa tapauksissa ei voida sulkea pois vilpillistä tai vaikuttamis- tai vahingoittamistarkoituksessa tapahtunutta toimintaa. Satamien osalta turvallisuustilanteen muutokset näkyy konkreettisesti mm. luvattomina satama-alueelle tunkeutumisyrityksinä ja lisääntyneinä droonihavaintoina. Myös kyberhyökkäyksiä satamatoimijoita kohtaan on ilmennyt.
- **Suomen satamat ovat osa kriittistä infrastruktuuria, ja satamat kehittävät jatkuvasti turvatoimiaan CER-direktiivin ja muiden viimeaikaisten aloitteiden pohjalta.** Sen määrittely, mitkä satamat tunnustetaan Suomessa CER-toimijoiksi, tapahtuu vuonna 2026. Kaikkiin satamiin niiden koosta riippumatta kohdistuu turvallisuus- ja turvavaatimuksia, jotka edellyttävät niiltä riskienhallintaa toimintansa ja liikenteensä keskeytymättömyyden varmistamiseksi.
- **Suomen ulkomaan liikenteen satamista osa on huoltovarmuuskriittisiä,** ja erityisesti näiden satamien toiminnan jatkuvuussuunnittelua ja -harjoittelua kehitetään säännöllisesti ja systemaattisesti osana Huoltovarmuusorganisaation satamapoolin toimintaa. Kaikkinensa huoltovarmuustyöllä ja satamapoolilla on ollut keskeinen rooli satamatoimialalla turvallisuustietoisuuden, tilannekuvan sekä säännöllisen harjoittelutoiminnan edistämisessä. Vaikka tämä työ palvelee ensisijaisesti Suomen huoltovarmuuden turvaamisen tavoitteita, tukee sen kautta lanseeratut tai tehostetut käytännöt myös satamien roolia sisäisen turvallisuuden vahvistamisessa. Satamatoiminnan jatkuvuuden näkökulmasta keskeisimmäksi ja kiireellisimmäksi kehittämiskohteeksi on tunnustettu satamien varavoimaratkaisut, joilla pystytään ehkäisemään teknisen vian tai hybridioperaation satamien sähkönjakeluun aiheuttamien häiriöiden vaikutukset.
- Koska **huoltovarmuustoiminnalla on iso kannustava ja fasilitoiva merkitys yritysten osallistumiselle yhteisiin turvallisuustalkoisiin,** on käynnissä olevassa huoltovarmuuslain uudistuksessa keskeistä varata jatkossakin riittävä rahoitus elinkeinoelämän kanssa yhteistyössä toteutettavalle huoltovarmuustyölle. Lisäksi elinkeinoelämän osallistuminen Huoltovarmuuskeskuksen toiminnan ohjaukseen on varmistettava tarkoituksenmukaisessa määrin. Kehittämistä varautumisen suhteen olisi viranomaisten ja yksityisen sektorin yhteisen tilannekuvan kokoamisessa. Yhteiskunnan kokonaistilannekuva ja sitä kautta varautumista parantaisi, jos kriittisen infrastruktuurin yrityksillä olisi yhteinen jaettu tilannekuva viranomaisten kanssa. Tehokkaampi tiedonkulku osaltaan parantaisi myös yritysten mahdollisuuksia huolehtia toimintaansa ja arvoketjuunsa liittyvistä riskeistä ja vasteen muodostamisesta niille.
- Viranomaisten suunnasta on nostettu esiin huoli järjestäytyneen rikollisuuden toiminnasta myös suomalaisissa satamissa. Järjestäytyneellä rikollisuudella on kytköksiä erityisesti huumausaineiden maahantuontiin. Myös EU-tasolla järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa satamissa on viime aikoina pyritty kitkemään aiempaa tiukemmin ja paremmin koordinoituin keinoin. Tähän liittyen on varoiteltu nk. vesisänkyefektistä, jossa Keski-Euroopan satamien kiristyneet valvontatoimet voivat ohjata huumeiden tuontia Euroopan markkinoille uusille reiteille ja kulkemaan myös Pohjoismaiden kautta. **Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta Suomen satamissa on tärkeää, myös**

satamaturvallisuuden ja sujuvan ja tehokkaan satamatoiminnan varmistamiseksi. Toimivaltasilla viranomaisilla on tässä suurin rooli, mutta myös parantamalla tiedonvaihtoa viranomaisten ja satamatoimijoiden välillä sekä alan toimijoille tarjottavalla koulutuksella on mahdollista parantaa mahdollisuuksia tunnistaa ja puuttua epäilyttävään toimintaan satamissa. On kuitenkin muistettava, että **järjestäytyneen rikollisuuden juurisyyt on jossain muualla kuin satamatoiminnassa**, ja niinpä yhteiskunnan kannattaa ehkäistä sitä laaja-alaisella keinovalikoimalla kuten järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiassa¹ on esitetty.

- **Satamien turvallisuuden eri aspekteja vahvistavaa keinovalikoimaa on hyvä tarkastella kokonaisuutena ja edistää erityisesti toimenpiteitä, joilla on vahva ja laaja vaikuttavuus.** Tämä on tärkeää erityisesti Suomessa, jossa esimerkiksi monet satama-alan toimijat ovat merkittävästi kooltaan ja hallinnollisilta resursseiltaan esimerkiksi Keski-Euroopan satamia pienempiä. EU-sääntelyä kehitettäessä olisi varmistettava, että suositukset ja toimenpidekokonaisuudet ottavat huomioon satamien erityispiirteet, erityisesti liikenteen, volyymit ja hallinnolliset resurssit.
- **Suomessa tuli heinäkuussa 2025 voimaan kansallinen lainsäädäntö satamien turvallisuusselvitysmenettelyjen laajentamisesta.** Muutos tehtiin kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Käynnissä olevan EU:n satamastrategian valmistelun yhteydessä on harkittu myös Unionin yhteisiä vaatimuksia satamissa työskentelevien henkilöiden turvallisuusselvityksiä koskien. Mikäli EU-harmonisoinnissa edetään, tulisi ennen Suomen kannanmuodostusta asiassa arvioida kansallisesti tänä vuonna voimaansaattatun lainsäädännön toimivuus ja vaikuttavuus. Lähtökohtaisesti Suomen Satamat pitää hyvänä EU-tason yhteisiä vaatimuksia ja käytäntöjä turvallisuusselvityksien toteuttamisessa, mikäli se parantaa myös jäsenmaiden viranomaisten keskinäistä tiedonvaihtoa ja -saantia. Tällöin turvallisuusselvitykset saataisiin kattavammin laadittua myös muista kuin Suomen kansalaisista tai Suomessa asuvista henkilöistä. EU-tasolla asiaa tulisi kuitenkin edistää ensisijaisesti sen mallin kautta, joissa turvallisuusselvitysten teettämisestä vastaa aina kunkin työntekijän oma työnantaja. Unionin yhteistä politiikkaa kehitettäessä on tärkeää varmistaa menettelyjen oikeasuhteisuus ja vaikuttavuus ja kiinnittää huomiota siihen, että työvoiman saatavuus ja rekrytointien oikea-aikainen toteutus pystytään turvaamaan myös jatkossa.
- Eri hallinnonalojen toimintamenoihin kohdistuu leikkauksia ja säästöpainetta kautta linjan. Tämän seurauksena on ollut havaittavissa, että **julkisen sektorin tehtäviä ja vastuita ollaan herkästi siirtymässä yksityisen sektorin järjestettäväksi.** On syytä huomioida, että yksityisen sektorin toimijoilla on viranomaisiin nähden usein käytössään suppea keinovalikoima, joka usein kilpistyy tiedotukseen ja koulutukseen ja sopimuksellisiin keinoihin. Perusperiaatteena tulee olla, että yhteiskunnan kannalta keskeisiä yleisen, kansallisen tai sisäisen turvallisuuden tehtäviä ei pidä ulkoistaa yksityisten toimijoiden vastuulle, ilman että tehtävien hoitamiseen tarvittavat resurssit ja toimivalta varmistetaan samalla.

Suomen Satamat ry
Piia Karjalainen, toimitusjohtaja

¹ Oikeusministeriön julkaisu, Mietintöjä ja lausuntoja 2025:7.